

● کلیات / ادبیات / فارسی

kollīyāt

صاحب مازندرانی، محمد تقی بن محمد زکی، -
۱۲۵۶ قمری

sāheb-e māzandarānī, mohammad taqī ebn-e
mohammad zakī (- 1840)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۲۹

آغاز: لک الحمد یاذا الجو و الحمد و العلی xx تبارکت تعطی من
تشاء و تمنع؛ انجام: اوست مایون و مرمر است عنن xx وارهانم
ازین تقاضا که کنی

این کتاب بدین شرح نظم گرفته است: مراسلات علی آبادی و
ابتدای آن شرح حال ایل قاجار و ظهور سلطنت در آن ایل و
سپس وقایع ایام آنها تا دوره فتحعلی شاه و بعد از آن حکایات و
صورت فرمانها، قصائد بر ترتیب حروف الفبائی آخر قوافی،
ترکیب بند، غزلیات، ایضاً قصائد؛ خط: نستعلیق خوش، کا: علی
بابا بن میرزا محمد شیرازی، تا: ۱۲۵۸ق، جا: شیراز؛ اهداء به: نصیر
الملک؛ مجلد: ساغری مذهب، ۱۶۲گ، ابعاد متن: ۱۶x۸،
اندازه: ۲۴x۱۵سم [ف: ۵-۴۴۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۳

آغاز: بسمه. لک الحمد یا ذا الجود و المجد و العلی ... تحسین و
درود مر نخستین صدور و ورود عرصه شهود را ... کرا شاید ثنا
زان پس که زبید آل یس را xx جهان مجدد و تمکین آسمان
دانش و دین را؛ انجام: عذرخواه این گناهان پیر ماست xx چاکر
تدبیر او تدبیر او تدبیر ماست

شامل: رسائل، اشعار؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: رمضان ۱۲۷۰ق؛
جلد: تیماج، ۲۰۲گ، ۱۷ سطر (۱۵x۷/۵)، اندازه: ۲۱x۱۳/۵سم
[ف: ۹-۱۱۲۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۲۲۷/۱

آغاز: آغاز حکایت‌هایی به سبک گلستان سعدی: پاکان منزها
ناپاک، پاک را چگونه تزئین کنند ... لالی ثنا مزید مخزن دارا و
فزون از مخزن دریا که از لجه

آغاز: تاریخ قاجاریان: لک الحمد یا ذالجواد والمجد و العلی xx
تبارک تعطی من تشاء و تمنع. تحسین و درود مر نخستین صدور
و درود عرصه شهود را احمد محمود؛ آغاز قصاید: کرا شاید ثنا
زان پس که زبیده آل یاسین را جهان مجدد و تمکین آسمان دانش
و دین را؛ انجام: انجام حکایت‌هایی به سبک گلستان سعدی: من
بعد از این اگر به دیاری سفر کنم هیچ از مغانی نبرم جز پیام
دوست از مخزن دریا که از لجه انجام تاریخ قاجاریان: هندوی
خامه او بر همه احرار جهانندوی تیغ علی بود که آزادی کرد

شامل: الف - حکایت‌هایی به سبک گلستان سعدی، بتاریخ
قاجاریان = تاریخ سلطانی، تاریخچه مختصری است از طایفه
قاجار و شرح حال فتحعلیشاه، که خود وی گفته و صاحب، انشاء

نموده است، ج - قصاید؛ خط: نستعلیق چلیپا، کا: محمد
حسنه زجریبی، تا: ۱۲۹۵-۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج، ۹۰گ (۱-پ-
۹۰) [ف: ۳۷-۲۵۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۹۹

آغاز: پاکان منزها پاک را چگونه تزئین کند و شبه ناچیز پدید
کننده همه چیز را بجه چیز تشبیه تواند کرد؛ انجام: عذر خواه این
گناهان پیر ما است xx چاکر تدبیر او تدبیر ما است
خط: نستعلیق، کا: علی نقی علی آبادی، تا: صفر ۱۳۰۰ق؛ جلد:
تیماج، ۲۳۴گ، ۱۴ سطر (۱۶x۹)، اندازه: ۲۱x۱۵سم [ف: ۹-۸۸۲]

● کلیات / شعر / فارسی

kollīyāt

فدایی کزازی، ابوالشجاع محمد اسماعیل بن محمد
هادی، - ۱۲۶۳ قمری

fadā'ī kazzāzī, ab-oš-šojā' mohammad esmā'īl ebn-e
mohammad hādī (- 1847)

۱. اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه: ۶۶

آغاز: یا من بالعلم یشرح الصدر xx یا من بالحلم یرفع القدر / ای
خالق جمله خلایق xx ای بر تو لباس کبر لایق؛ انجام: گریم ز
هجرت تابکی، تا چند نالم همچونی xx اشکم روان سوی سرا،
آهم دوان سوی ثری

جمع کل ابیات حدود ده هزار بیت؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم
بن نوروز علی، تا: ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج، ۲۱۱گ، ۲۴ سطر،
اندازه: ۳۰x۲۱سم [نشریه: ۶-۱۰۱]

● کلیات / شعر / فارسی

kollīyāt

قآنی، حبیب الله بن محمد علی، ۱۲۲۳ - ۱۲۷۰ قمری
qā'ānī, habīb-ol-lāh ebn-e mohammad 'alī (1808-1854)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۰۹

مشمول است بر: ۱. قصاید، ترکیب بندها، قطعات و غزلیات،
۱۲۰۰ بیت. آغاز: «دوشم ندا رسید ز درگاه کبریا xx کای بنده کبر
بهرتر ازین زهد با ربا»، انجام: «مگر تو با رخ خود بعد ازین بورزی
عشق xx از آنکه هم گل و هم عندلیب گویایی»، ۲. پریشان؛ خط:
نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مجلد: کاغذ: ترمه اصفهانی،
۴۷۸ص، ۲۰ سطر در متن و ۱۴ سطر در حاشیه (۲۲x۱۳)، اندازه:
۲۹x۱۸سم [ف: ۸-۳۴۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۱۰

مشمول بر: ۱. پریشان، آغاز: «توانا خدائیکه بیخودان بزم محبت ...
انجام: ... تا سراز بالش برداشت»، ۲. قصاید، ترکیب بند، غزلیات،
قطعات و رباعیات و قسمتی دیگر از قصاید که پس از رباعیات

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

● **التسطیح (مقدمة فی علم) / ریاضیات / عربی**
at-tasṭīḥ (muqaddamat-un fy 'ilm)

قاآنی، حبیب الله بن محمد علی، ۱۲۲۳ - ۱۲۷۰ قمری
qā'ānī, habīb-ol-lāh ebn-e mohammad 'alī (1808 - 1854)

رساله‌ای در علم تسطیح مشتمل بر تسطیح دوائر مختلف که در دو «مقدمه» و چند «فصل» جهت مبتدیان نگاشته شده است.
آغاز: الحمدلله علی افضاله. و الصلاة و السلام ... فهذه مقدمة فی علم التسطیح لیکن دائرة ا. ب. ج. مرکزها د. تماس دائرة د، ا، ح انجام: و القسی الحمر غیر مؤثرة فی الصفیحة. و فیما ذکرنا کفایة للمبتدی و تذکر للمنتهی، و تختم للکتاب.
[دنا ۱۱۷۴/۲]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۷۱

آغاز و انجام: برابر

نسخه بسیار کمیاب و احتمالاً به خط قاآنی است؛ خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌ک، تا: ۱۲۶۷ق؛ دارای اشکال هندسی، دارای مطالبی به نقل از زیج ایلخانی و زیج میرزا، در معرفت تسبیر درجه طالع مولود، معرفت تحویل سنین موالید و معرفت قدر مسافت بین دو شهر؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ گگ (۱۳۷-پ-۱۵۵)، ۱۱ سطر (۱۳×۷/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [رایانه]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۱۵/۲

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس مانده ولی نسخه کتابخانه ملی از قاآنی دانسته شده؛ بی‌ک، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۹ گگ (۲۲-ر-۳۰)، اندازه: ۱۹×۸سم [ف: ۳-۴۳۵]

● **تسطیح (رساله در) / هندسه / فارسی**

tasṭīḥ (r. dar)

مهندس، محمد شریف، - ۱۲۸۵ قمری
mohandes, mohammad šarīf (- 1869)

رساله‌ای متوسط در بیان اصول و قواعد نقشه کشی و محاسبات هندسی که در دو «باب» تنظیم شده است: ۱. بیان طریقه طرح کردن یک نقشه و تعیین سافات امکانه مختلفه (پنج فصل)؛ ۲. بیان توصیف و طریقه استوا نمودن اسباب‌های مختلف (هشت فصل)؛ در میانه صفحات تعدادی آلات و ابزار همراه شکل دقیق آنها ترسیم و معرفی شده است.
[دنا ۱۱۷۴/۲]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۸۶۸/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... باب اول در بیان طریقه طرح کردن یک نقشه و تعیین مسافات امکانه مختلفه یک مملکت بواسطه دوائر نصف النهار و مدارات یومیه؛ انجام: که بواسطه تحریکی

مرحوم بهاری است که خود آن مرحوم، جهت اطلاع فارسی‌زبانان آن را به فارسی ترجمه نموده است و ترجمه فارسی نسبت به عربی آن گزیده‌تر می‌باشد.

[دنا ۱۱۷۴/۲؛ اعیان الشیعة ج (دارالتعارف) بیروت ۵۳۷/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۷۹/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چنین گوید اقل طلبه علوم دینی.. که چون روزی فرمود به این کمترین حضرت ملک منان؛ انجام: تا هیچ ذکر تربت در آن کتاب ندیده ... و سیجوزون ما کانوا یعملون و سیأتیهم أبناء ما کانوا به یتسهزؤن
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه ۱۰ ربیع الاول ۱۳۱۱ق، جا: نجف اشرف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج، ۹ گگ (۲۲-۳۰)، ۱۹ سطر (۱۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۱-۱۳۲]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۱۰

نسخه اصل؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۲۶ گگ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۳۷]

← تسدید خداوند (رساله در) ← تسدید الفقهاء

← التسدیدیه ← تسدید الفقهاء

← التسدیدیه ← اجوبة المسائل آقا محمد تقی

● **تسریح الادراک فی شرح تسریح الافلاک / هیئت / عربی**

عربی

tasrīḥ-ul idrāk fi š.-i tašrīḥ-il aflāk

حسینی موصلی، عبدالله بن فخرالدین، - ۱۱۸۸ قمری
hoseynī-ye moselī, 'abd-ol-lāh ebn-e faxr-od-dīn (- 1774)

وابسته به: تسریح الفلاک، شیخ بهائی، محمد بن حسین ۹۵۳-۱۰۳۰ق

تاریخ تألیف: ۱۱۸۲ق

شرح تسریح الافلاک شیخ بهائی است دارای «مقدمه» و پنج «فصل» و «خاتمه» همانند اصل کتاب. چندین نسخه از آن در متحف عراقی معرفی شده است.
[تاریخ علم الفلک فی العراق ۲۶۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۹۶

آغاز: بسمله، و بعد فان افقر العیید و احوجهم ... یقول و السماء ذات البروج و الارض ام الفجاج و المروج؛ انجام: یخرج منه خط الی المکرز فهو خط سمت القبلة و الله اعلم.

خط: نسخ، کا: محمد بن شیخ عبدالرحمن سولیدی شافعی، تا: شعبان ۱۱۸۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۲ص، ۲۵-۲۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴۵-۱۴۰]

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

فیضی سرهندی، الله داد بن اسد العلماء، ق ۱۱ قمری
feyzī sarhendī, al-lāh-dād ebn-e asad-ol-'olamā' (- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۶/۱۷۱

قصیده از او؛ خط: نستعلیق، بی‌ک، تا: قرن ۱۱؛ آگ (۳۶۰)
[مختصر ف: ۶۱۷]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۶/۲۰۳

قصیده یائیه، مدح سلطان سلیم عثمانی؛ خط: نستعلیق، بی‌ک، تا:
قرن ۱۱؛ ع ۶ (۴۲۶-۴۳۲) [مختصر ف: - ۶۳۰]

● دیوان فی مدائح اهل البیت علیهم السلام / شعر /

عربی

d.-un fi madā'ih-i ahl-il bayt 'alay-him-us-salām

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۳۵/۱

آغاز: فلا رتبة الا و للفضل فوقها xx مقام منیف فی الفخار ائیل؛
انجام: ثم السلام علیکم كما سجت xx ورقاء فی دوحه من فوق
اغصانی

شامل: مدح فضائل الاخلاق، مدح الرسول الاعظم و امیرالمومنین
صلوات الله علیهما فی آیات، ذکر مصائب سید الشهداء علیه
السلام؛ خط: نسخ، بی‌ک، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز: ۴۰ گ (۱-۴۰)،
اندازه: ۲۱/۵×۱۴ سم [مؤید: ۲-۳۵]

● دیوان قآنی / شعر / فارسی

d.-e qā'ānī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۸۹۱/۵

که آغازش قصیده معتمد الدوله است و در آن تخلص قآنی دیده
می‌شود (۱۳۲). شعر «گر بتو افتدم نظر چهره بچهره روبرو» در
گ ۱۰۹ ار و قباله نکاح به روش استعاره و شوخی به نام «نسخه
حجت» (۱۳۴-۱۳۵) در آن دیده می‌شود؛ خط: نستعلیق، کا:
مسعود حسینی فیروز کوهی، تا: ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد:
تیماج، ۱۲۶ (۹-۱۳۶پ)، اندازه: ۲۵×۱۷ سم [ف: ۱۴-۳۹۵۵]

● دیوان قآنی شیرازی / شعر / فارسی

d.-e qā'ānī-ye širāzī

قآنی، حبیب الله بن محمد علی، ۱۲۲۳-۱۲۷۰ قمری
qā'ānī, habīb-ol-lāh ebn-e mohammad 'alī (1808 -
1854)

چاپ: تهران، سنگی، ۱۳۰۲، رحلی، ۲۳+۴۰+۱۰+۳۷۳صص؛
مشار فارسی ص ۲۳۵۶ (نشانی ۱۴ چاپ)

[الذریعة ۸۵۷/۹؛ مشترک پاکستان ۱۲۹۲/۸؛ فرهنگ سخنوران ۴۶۰ و ۴۹۷؛
نسخه‌های منزوی ۲۴۷۶/۳؛ مشار فارسی ۷۵۰؛ دنا ۳۲۲۲-۳۲۲۳؛ مکتبه

امیرالمؤمنین [۲۹۲/۱]

شرح و حواشی:

۱- فرهنگ لغات دیوان قآنی

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۲/۱۲

آغاز: ای ترک سیه چشم، سراپا همه جانی xx تنها نه همین جان
منی، جان جهانی / با ما به از این باش از آرو که در آفاق xx آن
چیز که هست از همه بهتر تو همانی؛ انجام: آمد مه جمادی حالی
مشابه است xx گر روی چون مه و دل چون خاره بینمت / مردم
بر آب و آینه بیننده ماه و من xx بر جای آب و آینه رخساره
بینمت

خط: شکسته نستعلیق، بی‌ک، تا: قرن ۱۳؛ مجدول مذهب؛ کاغذ:
ترمه سبز مغز پسته‌ای، ۳۴ گ (۵۸-۸۳پ و ۱۲۶-۱۳۳پ)، ۱۲
سطر، اندازه: ۱۳/۵×۸ سم [ف: ۴۰/۲-۱۳۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۱۶

خط: نستعلیق، بی‌ک، تا: قرن ۱۳؛ نسخه را احمد داوری ارفع
الملک در ۱۵ ربیع الثانی ۱۳۴۵ ق به نفیسی داده؛ کاغذ: فرنگی،
جلد: تیماج مشکي، ۱۴۳ گ، ۱۶ سطر (۱۴×۷)، اندازه: ۲۱×۱۳ سم
[ف: ۱۶-۱۸۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۹۱/۹

آغاز: [پگاه] بام که خورشید چرخ آینه فام xx زدود ز آینه
روزگار زنگ ظلام؛ انجام: گر این قصیده بخوانند بر عظام رمیم
xx برند سجده بگوینده از پی اعظام / درین قصیده قوافی مکرر
است ولی xx به است لفظ مکرر ز نا مکرر خام

خط: نستعلیق، بی‌ک، تا: اواخر قرن ۱۳؛ در آغاز نسخه «فی مدح
خاتم الانبیاء و باقی ائمه هدا (ع) من کلام مرحوم قآنی ره». در
حاشیه، مصحح، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، ۲ گ (۲۳-۲۴)،
۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶ سم [ف: ۲۸-۵۷۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۷۸۲

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی، تا: قرن ۱۳؛ خریداری مهدی
حسینی فراهانی نواده میرزا مهدی ملک الکتاب در شوال ۱۳۲۹؛
کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۱۱۹ گ، ۲۳ سطر (۱۴×۶)، اندازه:
۲۱×۱۲ سم [ف: ۱۷-۲۱۹]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۶

آغاز: بسمله، از سروش وحدتم بر گوش هوش آمد خطاب xx
یافتی لا تبطل الاوقات فی عهد الشباب؛ انجام: که دوری او دست
دهد گاهی وصل xx گاهی بجهنمیم و گاهی به بهشت.

تعدادی از قصاید و غزلیات قطعات و رباعیات قآنی است که
بدون ترتیب و به صورت نامنظم در این نسخه جمع آمده است.
ظاهراً آخر دیوان افتادگی نیز دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌ک، تا: قرن
۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۶۳ گ، ۱۲
سطر (۱۳/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱ سم [ف: ۳-۴۳۳]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۳۸

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)،؛ جلد پانزدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276253

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲